

Samenvatting Soortenstandaard Steenuil

Deze samenvatting geeft de belangrijkste punten uit de Soortenstandaard Steenuil, die is opgesteld in het kader van de Flora- en faunawet. Op 1 januari 2017 is de Flora- en faunawet vervangen door de Wet natuurbescherming. De provincies gebruiken voorlopig nog deze soortenstandaards als richtlijn. Op den duur vervangt BIJ12 (de uitvoeringsorganisatie van de provincies) deze soortenstandaards door *factsheets*. Regelink Ecologie & Landschap stelt te zijner tijd ook van deze *factsheets* overzichtelijke samenvattingen beschikbaar. Voor aanvullende informatie raden wij aan de soortenstandaard zelf te raadplegen.

1. Ecologische informatie

Na een afname in de laatste decennia van de vorige eeuw lijkt het aantal steenuilen op landelijk niveau zich te stabiliseren. Op dit moment is het nog steeds een talrijke broedvogel in Nederland. Redenen voor afname is het verdwijnen van geschikt leefgebied.

De steenuil is de kleinste in Nederland broedende uil. Hij heeft een spanwijdte van 54 tot 58 centimeter. De steenuil heeft een gele iris. Het verenkleed is gevlekt met een bruine ondergrond en de poten zijn bevederd. Mannetjes en vrouwtjes zijn in het veld niet van elkaar te onderscheiden.

Steenuilen zijn standvogels die verbonden zijn aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap. Steenuilen rusten vaak op beschutte, zonnige plekken op erven van burgerwoningen en boerderijen en aan dorpsranden. Kort gemaaide of begraasde weilanden worden gebruikt als foerageergebied waarin voornamelijk op veldmuizen en regenwormen wordt gejaagd. De vogels hebben relatief kleine territoria van tussen de 5 tot 30 hectare met een activiteitsgebied van ongeveer een paar honderd meter rond de nestplaats. De grootte van het territorium is afhankelijk van het voedselaanbod, de kwaliteit van het habitat en de leeftijd van het mannetje. De steenuil blijft het gehele jaar in het territorium en verlaat deze meestal niet meer. (Her-)kolonisatie vindt meestal plaats in gebieden die direct grenzen aan al bestaande steenuil-territoria.

Geschikte nest- en broedplaatsen bevinden zich onder het dak, in schuurtjes of in steenuilkasten, maar ook in hopen van oude knotbomen en hoogstamfruitbomen. Een nestplaats kan alleen succesvol functioneren als het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen kan plaatsvinden. De voortplantingsperiode begint vanaf januari en duurt tot in het najaar. De eieren worden gelegd tussen begin april en half mei. Er worden drie tot vijf eieren per broedsel gelegd. De eieren worden in een periode van gemiddeld 26 dagen bebroed. Vanaf begin augustus worden de jongen uit het territorium verdreven.

Drukke wegen zijn ongewenst omdat dieren geregeld sneuvelen door aanrijdingen. Andere bedreigingen voor steenuilen zijn roofdieren zoals marterachtigen, eekhoorns, andere grotere roofvogels en huisdieren.

Steenuilen komen in grote delen van Nederland voor, behalve op de Waddeneilanden. De meeste steenuilen bevinden zich in het rivierengebied, de Achterhoek, de Gelderse Vallei, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.

2. Bescherming

Het is het hele jaar verboden steenuilen te doden of verontrusten; nesten en voedselgebieden zijn jaarrond beschermd. Ook in perioden waarin de dieren niet aanwezig zijn, mogen zulke plaatsen niet ongeschikt gemaakt worden of verloren gaan. Om dit te voorkomen kan in bepaalde gevallen gewerkt worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Als bij een ingreep vogels zelf of hun nesten of leefgebied mogelijk verstoord worden, moet een ontheffing Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Deze ontheffing wordt verleend als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan en de ingreep een wettelijk erkend belang dient. Vooraf moet vrijwel altijd onderzoek plaatsvinden naar de situatie ter plekke.

3. Onderzoek

Aanwezigheid van de steenuil kan door een deskundige op het gebied van steenuilen worden vastgesteld. Dit kan door:

- Drie veldbezoeken tijdens avondschemer tot middennacht of ochtendschemer tot zonsopgang in de periode 15 februari – 15 april.
- Tijdens één dagbezoek gericht naar sporen (krijtstrepen) te zoeken.
- Navraag te doen bij boeren, bewoners, beheerders en bij STONE Nederland of lokale vogelwerkgroepen.

4. Beschermingsmaatregelen per activiteit

Ingrepen die nadelig kunnen zijn voor de steenuil, zijn onder andere:

- werkzaamheden met grondverzet, bijvoorbeeld bij stads- en dorpsuitbreiding, de aanleg van bedrijventerrein en infrastructuur;
- de sloop van een gebouw, zoals een schuurtje of boerderij;
- de kap van (knot)boom of bomen, het verwijderen van bomenrijen.

Bij voorkeur werkt u buiten de meest kwetsbare periode om negatieve gevolgen van activiteiten te voorkomen. In principe kan het hele jaar aangemerkt worden als kwetsbare periode voor de steenuil, omdat het nest jaarrond wordt gebruikt. Er kan dus geen gunstige periode worden aangegeven om de activiteiten uit te voeren. Wanneer activiteiten effect hebben op het nest van de steenuil moeten deze uitgevoerd worden buiten de voortplantingsperiode, dus van augustus tot januari. Mocht dit onmogelijk zijn, dan moeten er tijdelijke voorzieningen geplaatst worden om de rust van de verblijfplaats te garanderen. Tijdelijke voorzieningen zijn ook verplicht bij verstoring van de rest van het leefgebied van de steenuil.

Bij de sloop van een gebouw, zoals een schuurtje of boerderij, kunnen er alternatieve verblijfplaatsen aangeboden worden. Voor elke aangetaste of verwijderde nestlocatie moeten er minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen aangeboden worden. Dit kan in de vorm van steenuilkasten, steenuiltorens en toegangen in gebouwen tussen dakbedekking en de isolatielaag. Vervangende verblijfplaatsen moeten in de directe omgeving van het bestaande territorium geplaatst worden met voldoende dekking, voedsel en veiligheid. Ze moeten minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden aanwezig zijn. Het type vervangende maatregel wordt bepaald door een steenuildeskundige en de effectiviteit van de maatregel moet worden gemonitord.

Door kap van (knot)bomen gaat een essentieel habitat van de steenuil verloren. Voorafgaand aan de kap moeten daarom maatregelen genomen worden om het territorium en de populatie in stand te houden. Deze maatregelen bestaan uit het aanleggen van nieuwe elementen die voldoende voedsel- en dekkingsmogelijkheden realiseren, bijvoorbeeld door het aanplanten van vruchtdragende struiken, (knot)boomsingels en hoogstamboomgaarden en het aanbrengen van takkenhopen. Deze elementen moeten bij voorkeur passen bij de structuur en de kenmerken van het omliggende landschap.